

Herinrichting Paardenmarkt

District
Antwerpen

AANLEIDING

De aanleiding voor de herinrichting van de Paardenmarkt is de wens van de stad en het district Antwerpen om op korte termijn de verkeersveiligheid op de Paardenmarkt verbeteren. De straat is gelegen in een zone 30. Met de huidige inrichting, en de zeer brede rijweg in het gedeelte tussen de Leien en Hessenbrug, is dit echter moeilijk af te dwingen. Dit blijkt ook uit snelheidsmetingen en ongevallencijfers.

Daarom zijn er tijdelijke snelheidsremmende maatregelen gepland om de straat op korte termijn verkeersveiliger maken: de rijweg zal versmald worden naar 6m50, waardoor er aan de noordzijde heel wat potentiële verblijfsruimte vrijkomt.

Daarnaast zal de rijweg (omwille van de slechte staat van de verharding) opnieuw geasfalteerd worden en wenst de stad Antwerpen de verkeerslichten op het kruispunt met de Rijnpoortvest/Rodestraat weg te nemen. De korte opeenvolging van de verkeerslichten belet hier momenteel een vlotte verkeersafwikkeling. Om de verkeerslichten te kunnen wegnemen, zijn er ook aanpassingswerken aan dit kruispunt nodig.

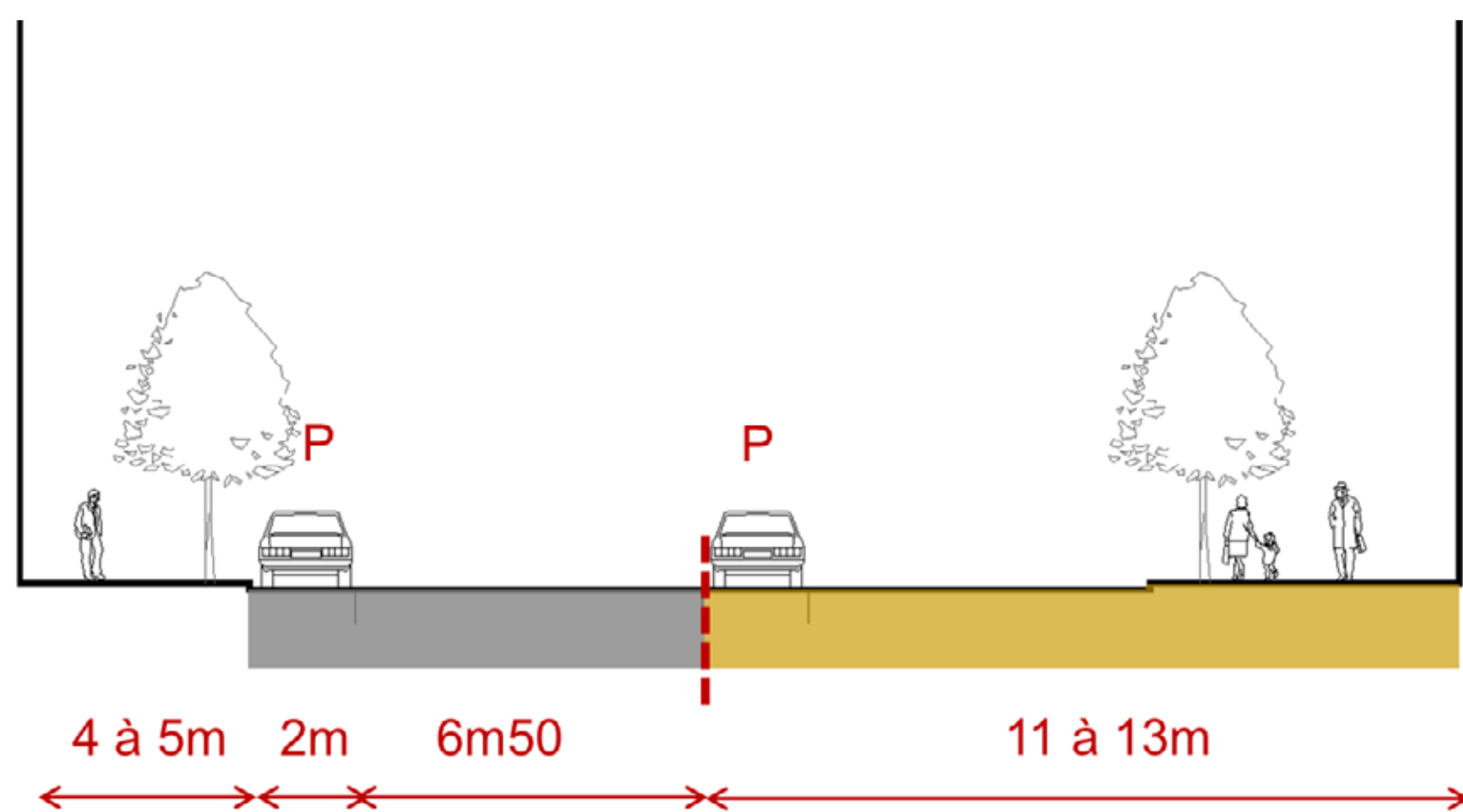
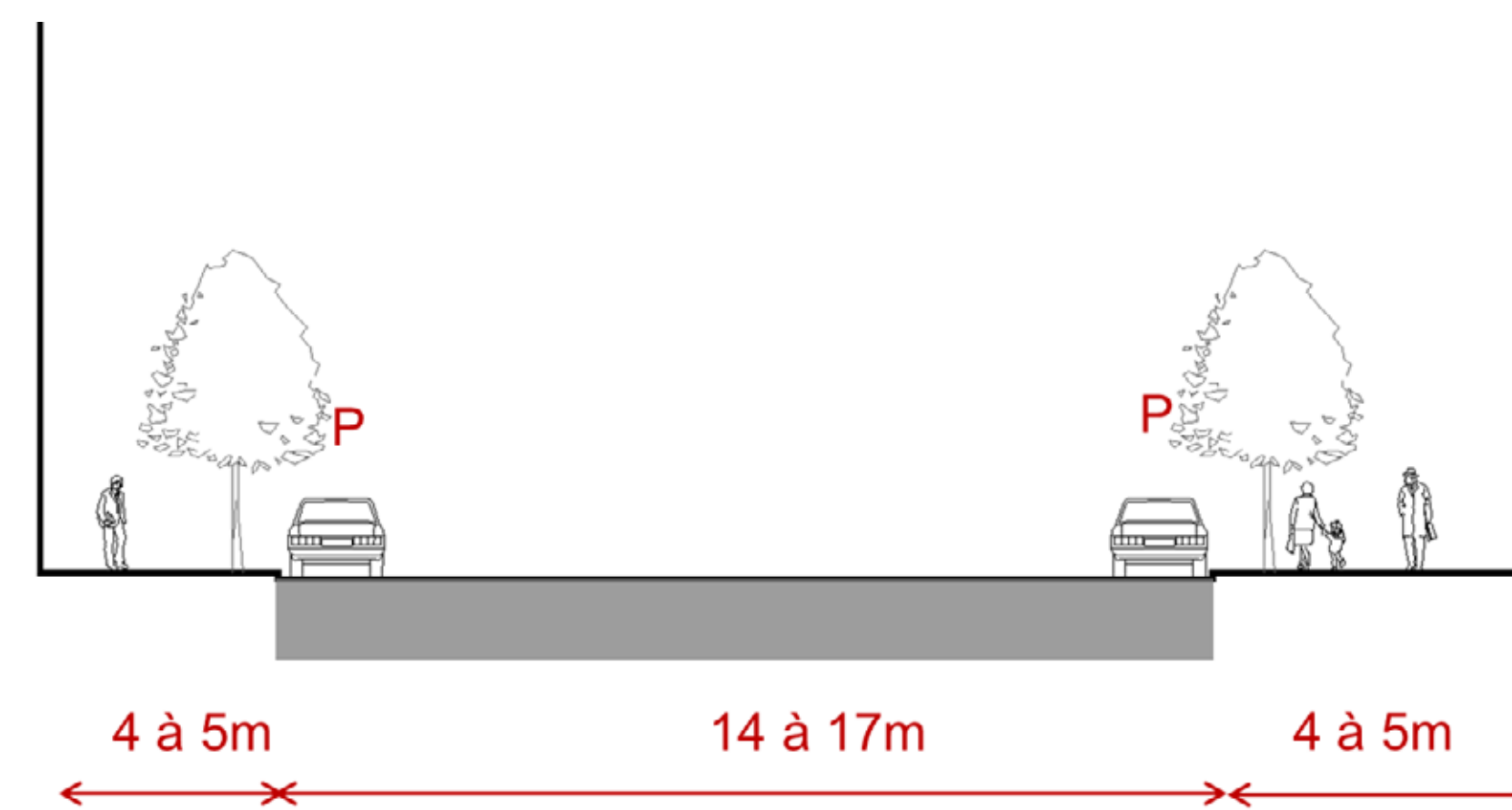
Op 28 september 2015 vond een inspraakmoment plaats rond deze ingrepen.

WEDSTRIJD

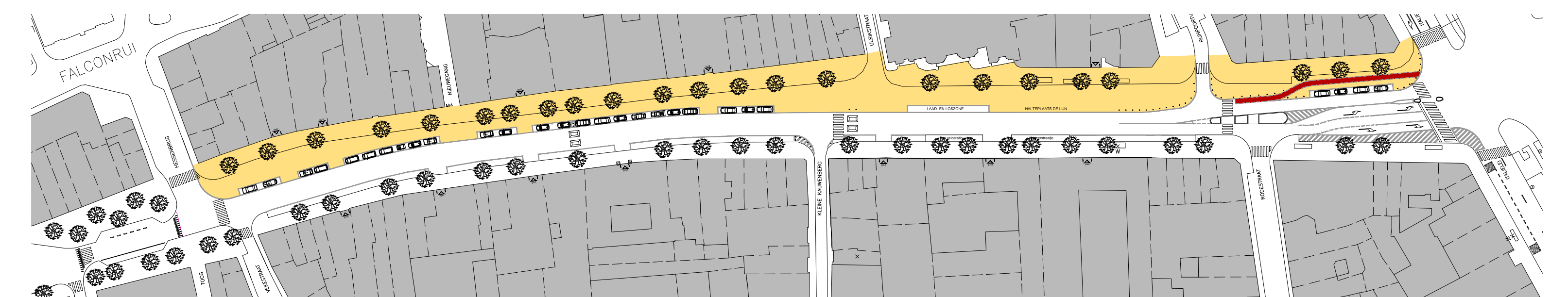
Om de invulling van de vrijgekomen ruimte (ten gevolge van het versmallen van de rijweg) niet met puur verkeerstechnische middelen aan te pakken, schreef het district Antwerpen een ontwerpwedstrijd uit voor studenten om op een creatieve manier invulling te geven aan deze verblijfsruimte. De wedstrijd liep af op 8 januari 2016. Er werden in totaal 15 voorstellen ingediend, waar de jury er 4 van heeft weerhouden. Al deze inzendingen werden in maart 2016 tentoongesteld.

De ontwerpen waren op dat moment nog geen eindontwerpen. Bedoeling was dat de studenten vanaf dat moment aan de slag konden gaan met de opmerkingen van de jury, buurt, stad en district, om zo tot een consistent en realiseerbaar ontwerp te komen. Zo was duidelijk dat vergroening van de straat zeker moest meegenomen worden in het ontwerp, maar ook dat grote delen van de verblijfsruimte vrij moesten blijven voor hulpdiensten en brandweer.

De jury suggereerde ook aan de laureaten om samen te werken omdat elk van de projecten op andere aspecten goed of minder goed scoorden.

dwarsprofiel voor en na de werken (geel = uitgebreide verblijfsruimte)

grondplan voor en na de werken (geel = uitgebreide verblijfsruimte)

Herinrichting Paardenmarkt

District
Antwerpen

LAUREATEN

Hieronder tonen we u een samenvatting van de 4 geselecteerde wedstrijdontwerpen.

Machteld Bernaert en Anna Godzina

Deze 2 ontwerpers maken een radicale keuze en gaan voor de aanleg van een ‘stadsbos’ in de brede strook die vrijkomt. De bomen worden niet op rijen gezet maar ongeordend door elkaar geplant. Bij elke boom worden ook plaatjes toegevoegd met daarop de naam van de betreffende boom (zoals in een botanische tuin) en ook met de vermelding van het jaar van aanplanting, zodat men altijd kan zien hoe oud de boom is. De bomen zullen vogels aantrekken en zorgen voor een betere zichtbaarheid en beleving van de seizoenen. De volle grond zal meer grondwater toelaten, dat deels wordt opgenomen door de bomen. Het project zal het stedelijke aspect van de straat verzachten, om zo een versmelting te bereiken tussen natuur en cultuur.

De jury waardeerde binnen dit ontwerp het sterke, heldere, samenhangende en moedige concept waarbij het ruwe, onaffe van de stad geconfronteerd wordt met zijn natuurlijke tegenpool. Tegelijk waren er heel wat praktische kanttekeningen die bij de verdere uitwerking nog een antwoord moesten krijgen, zoals de nodige opstelruimtes voor hulpdiensten en brandweer die in deze zone moesten worden vrijgehouden, maar ook de keuze van niet streekeigen groen. Tenslotte werd gesteld dat het fietspad dat in de strip werd voorzien niet voldeed aan de opgelegde randvoorwaarden en bij de verdere uitwerking diende te worden weggelaten.

Adam Galach

Inherent aan het leven in de stad is het gebruik van functioneel meubilair. Zitbanken, straatverlichting, vuilnisbakken enz. vormen het stadsmeubilair. Het gebruik van deze objecten kan beschouwd worden als een taal of regels die we nooit echt in vraag stellen. Hierdoor wordt dit stadsmeubilair een deel van ons stedelijk landschap.

De kunstenaar ontwierp daarom een installatie met gebruik van dit bestaande straatmeubilair en wil hiermee de aandacht vestigen op iets dat bijna onzichtbaar is geworden om het zo in een nieuw daglicht te plaatsen. De interventie bestaat uit het plaatsen van een reeks van 14 reclameborden met scrollende beelden. De reclameborden worden elk voorzien van een unieke tekening. Door rechtstreeks op grote transparante vellen te schilderen en tekenen ontstaan kleurrijke, semi-transparante composities, die door hun dubbelheid steeds een nieuw resultaat opleveren. De panelen worden in een uitwaaiierende compositie geplaatst waardoor er overlappingen en nieuwe perspectieven ontstaan.

De jury was gecharmeerd door het concept om een bekend stedelijk concept een kunstzinnige ‘twist’ te geven. Ook het dynamisch-afwisselende karakter van de ‘installatie’ werd op prijs gesteld. Toch formuleerde de jury ook belangrijke bedenkingen. Zo moest in de verdere uitwerking nog blijken of het concept zou voldoen aan de eis van betaalbaarheid. Daarnaast beperkt het voorstel zich tot een punctuele ingreep die geen antwoord geeft op de andere programmapunten, zoals de vormgeving en afbakening van de verblijfsruimte, de vraag naar meer groen enz. De jury vond het concept niettemin sterk en hield er rekening mee dat het mogelijk in combinatie met andere inzendingen/voorstellen een praktische toepassing op de Paardenmarkt zou kunnen vinden.

Wedstrijdontwerp van Machteld Bernaert e Anna Godzina

Wedstrijdontwerp van Adam Galach

Herinrichting Paardenmarkt

District
Antwerpen

Tjallie Kooistra

‘De Paardenmarkt. In de 13e eeuw deed deze naam nog eer aan deze plek. Rijen paarden opgesteld. Omringd door drukte van handelaars en voorbijgangers. Wandelende mensen. Gepraat op de achtergrond. Blikken die de ruggen van de paarden volgen. Tegenwoordig is hier niets meer van te zien. Enkel het straatnaambord. Het paard verdween stilaan uit ons stadsgezicht. Paardenstallen maken plaats voor fietsenstallingen. Het straatbeeld bepaald door rijen geparkeerde auto’s en fietsen. Ons trouwe ros ingeruild voor het stalen ros. Enkel het zadel herinnert ons aan de paarden die hier eens gestaan hebben. Rijen fietsen en stallingen hoeven niet lelijk te zijn. Rijen staal zie ik als een sculptuur, met ritme en de schoonheid van een herhaalde lijn.’

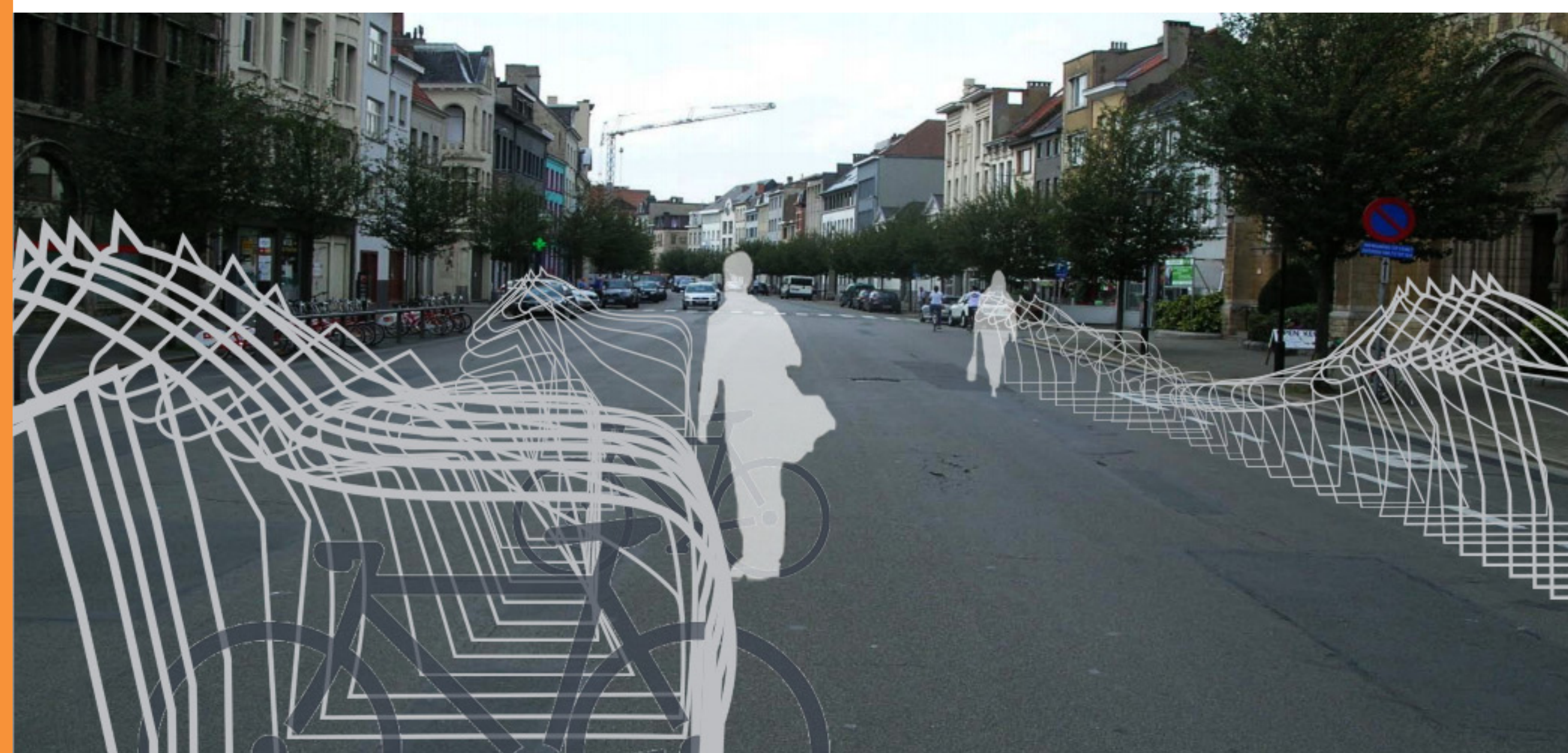
De oorspronkelijke paardenmarkt en de fietsenrijen vormden voor deze ontwerpster de inspiratie om de ‘paardenmarkt’ vorm te geven. Het ontwerp bestaat uit stalen beugels die zo geplaatst worden dat paarden optisch een evolutie vormen tot fietsenrek en vice versa. Het ene rek is geschikt om een fiets te stallen, het andere is enkel een sculptuur.

De jury waardeerde dit voorstel als een sterk, dynamisch concept dat tegelijk emblematisch en functioneel is en recht doet aan de plek. Evenmin als bij de inzending van Adam Galach wordt hiermee een antwoord gegeven op de andere programmapunten, zoals de vormgeving en afbakening van de verblijfsruimte, de vraag naar meer groen enz. Toch kon de jury besluiten dat dit voorstel voldoende potentie had om tot een gedegen oplossing voor de Paardenmarkt te kunnen komen.

Christos Papasotiriou

Christos Papasotiriou stelt voor om de vrijgekomen ruimte om te vormen tot één groot graanveld. Het voorstel heeft als inzet om bij voorbijgangers het contrast tussen het platteland en het stedelijke op te roepen en voelbaar te maken. De aanwezige voedingsbron van het paard doet de straat herleven in zijn oude gewoontes en zet de straat duidelijk op de kaart.

De jury oordeelde dat de simulatiebeelden overtuigend aantonen dat het om een sterk concept gaat waarbij vooral het dynamische karakter (wisseling van de seizoenen) aanspreekt. Toch werden ook heel wat praktische vragen opgeworpen, zoals onderhoud, vandalismegevoeligheid, toegankelijkheid voor hulpdiensten, maatschappelijk draagvlak enz. waarop in de verdere uitwerking een afdoend antwoord moet worden geboden.

Wedstrijdontwerp van Tjallie Kooistra

Wedstrijdontwerp van Christos Papasotiriou

Herinrichting Paardenmarkt

District
Antwerpen

Definitief ontwerp

De laureaten van de wedstrijd werkten gezamenlijk het ontwerp verder uit voor de herinrichting. Deze ingreep is dus nog geen definitieve heraanleg van de straat, maar zal met beperkte middelen wel al een aanzienlijke opwaardering betekenen voor de straat.

Als grootste ingreep wordt meer dan 500m² van de verharde ruimte omgevormd tot groene ruimte. Dit beantwoordt ook aan de vraag vanuit de buurt naar meer groen in de straat. Zowel in de bestaande voetpaden aan de noordzijde als naast de rijweg worden grote plantvakken aangelegd (gemiddeld 2,50 à 3m breed en 10 tot 20m lang) die afwisselend worden aangeplant met een bosachtige beplanting en 'graanvelden'. Naast de plantvakken zal ook tekst met informatie over de boomkeuze op het wegdek of in de plantvakken worden aangebracht. Dit voorstel sluit aan bij de wedstrijdontwerpen van Christos Papasotiriou en het duo Machteld Bernaert en Anna Godzina.

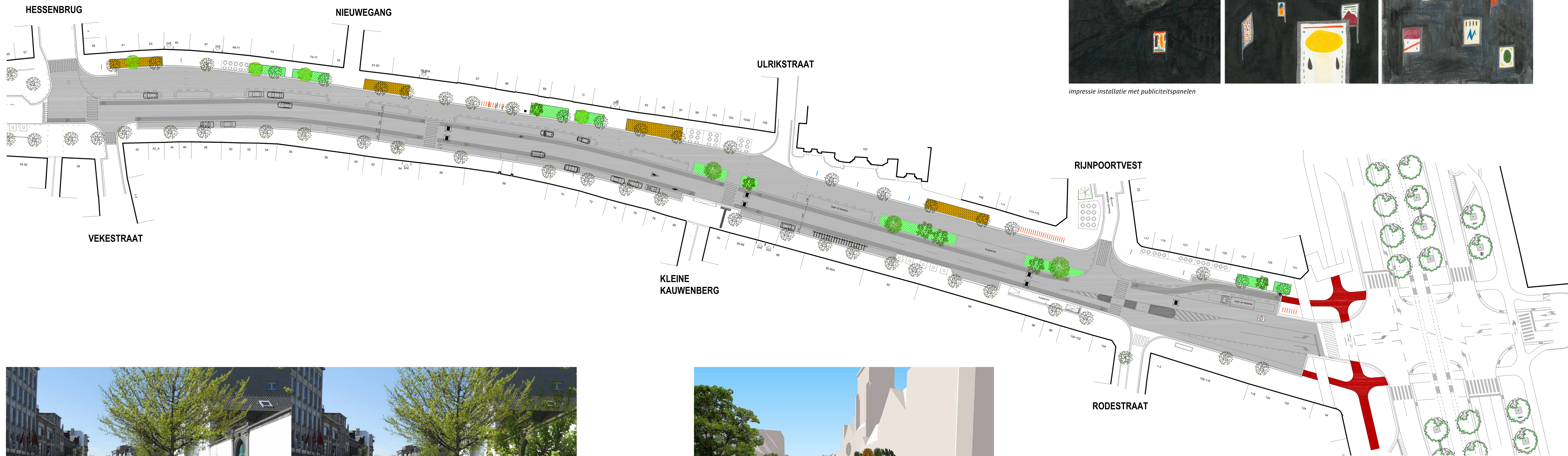
De plantvakken worden zo ingeplant, dat hulpdiensten (i.h.b. brandweervoertuigen) nog voldoende ruimte hebben om zich te kunnen opstellen naast de plantvakken. Ook werd rekening gehouden met de inplanting van de bestaande terrassen.

De nieuwe voetgangerszone zal op diverse plaatsen afgebakend worden met verkeerspaaltjes om te beletten dat voertuigen deze zone op kunnen rijden. Enkel ter hoogte van inritten en zijstraten worden de nodige toegangen voor voertuigen voorzien. Ook de parkeervakken worden afgebakend met 'biggenruggen' (scheidingsband in beton) om de voetgangersruimte veilig af te bakenen.

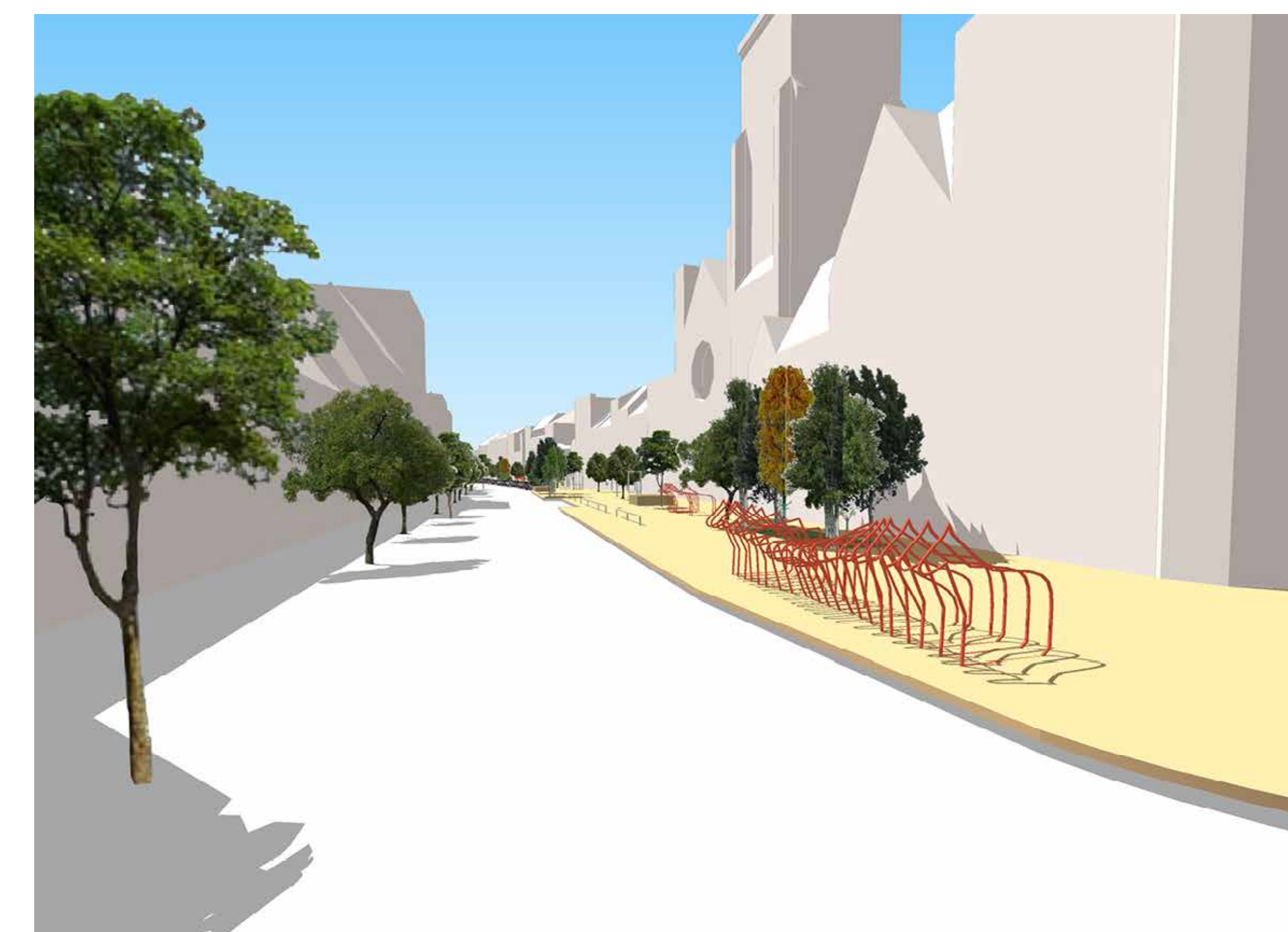
Voor het fietsverkeer worden fietssuggestiestroken gemarkeerd op de rijweg. Op de rijweg worden op 3 plaatsen snelheidsremmers (buskussens) aangebracht.

Het voorstel van Tjallie Kooistra waarbij installaties worden voorzien van groepjes fietsstallingen die evolueren tot paardenfiguren, en het voorstel van Adam Galach van installaties met publiciteitsborden, worden op diverse plaatsen ingeplant tussen de groenvakken. Er worden een 7-tal borden voorzien, telkens langs beide zijden beschilderd.

Ter hoogte van het kruispunt Rijnpoortvest worden de verkeerslichten verwijderd. Om conflicten op dit kruispunt te vermijden en om de doorstroming te garanderen, zal de rijrichting van de Rijnpoortvest worden omgedraaid en zal verkeer uit de Rodestraat verplicht rechtsaf moeten draaien.

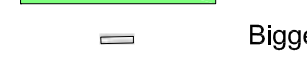
simulatie voor en na

simulatie paardenfiguren

impressie installatie met publiciteitspanelen

Plantvak (graan)	Bestaande boom
Plantvak	Nieuwe boom:
Biggenrug beton	Tilia Cordata 'Greenspire' (kleinbladige linde)
Verkeerspaaltje	Prunus avium 'Plena' (slerkers)
Buskussen in beton (afm. 170 x 175)	Cornus mas (gele kornoelje)
Fietsstalling / Sculptuur paard	
Installatie publiciteitsborden	
Verkeerssnelheidsremmer	
Fietssuggestiestrook - Overlaping koudplaat - Kleur: Grijs	

Herinrichting Paardenmarkt

District
Antwerpen

UITVOERING VAN DE WERKEN

De grote infrastructurele werken zullen van start gaan op dinsdag 2 mei 2017. Deze werken hebben een impact op de verkeerssituatie. Vanaf juni is opnieuw verkeer mogelijk in beide richtingen. Lokaal kan er nog wel hinder zijn.

De aanleg van de plantvakken is vergunningsplichtig. Momenteel loopt hiervoor een aanvraagprocedure. Als deze vergunning tijdig verkregen wordt, zullen deze werken mee worden uitgevoerd in juni, zoniet zullen deze later op het jaar worden uitgevoerd.

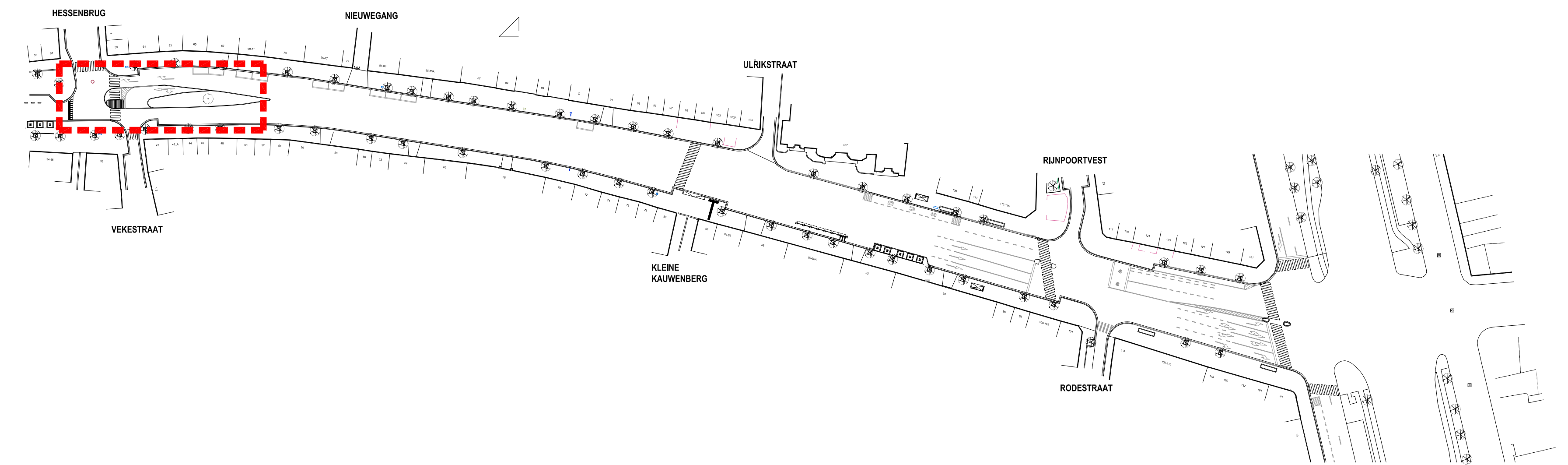
De aanplanting van de bomen gebeurt in het najaar tijdens het plantseizoen. De graanvakken zullen nu wel reeds worden aangelegd, de overige plantvakken zullen worden ingezaaid met een bloemenmengsel.

De plaatsing van de 2 installaties ('reclameborden' en 'paardenfiguren') zal tijdens de zomer worden uitgevoerd. De installaties zijn momenteel in aanbesteding.

De definitieve aansluiting op de Italiëlei zal later gebeuren (binnen project Noorderlijn).

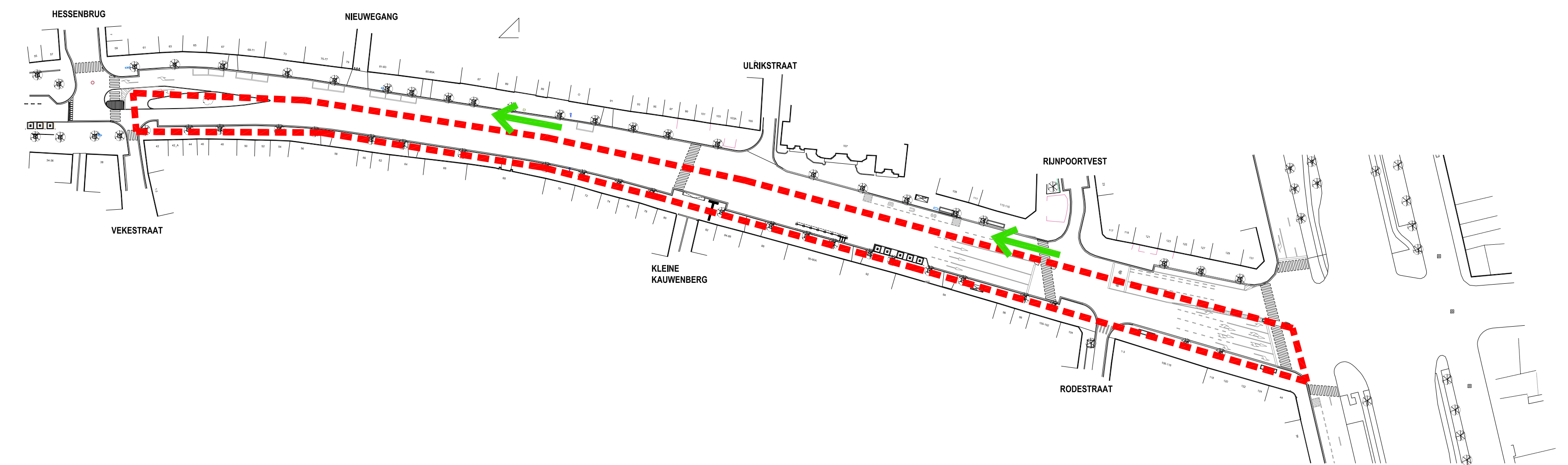
FASE 1 (02/05 > 05/05)

- voorbereidende werken
- 4 + 5 mei: kruispunt Hessenbrug (kruispunt afgesloten)

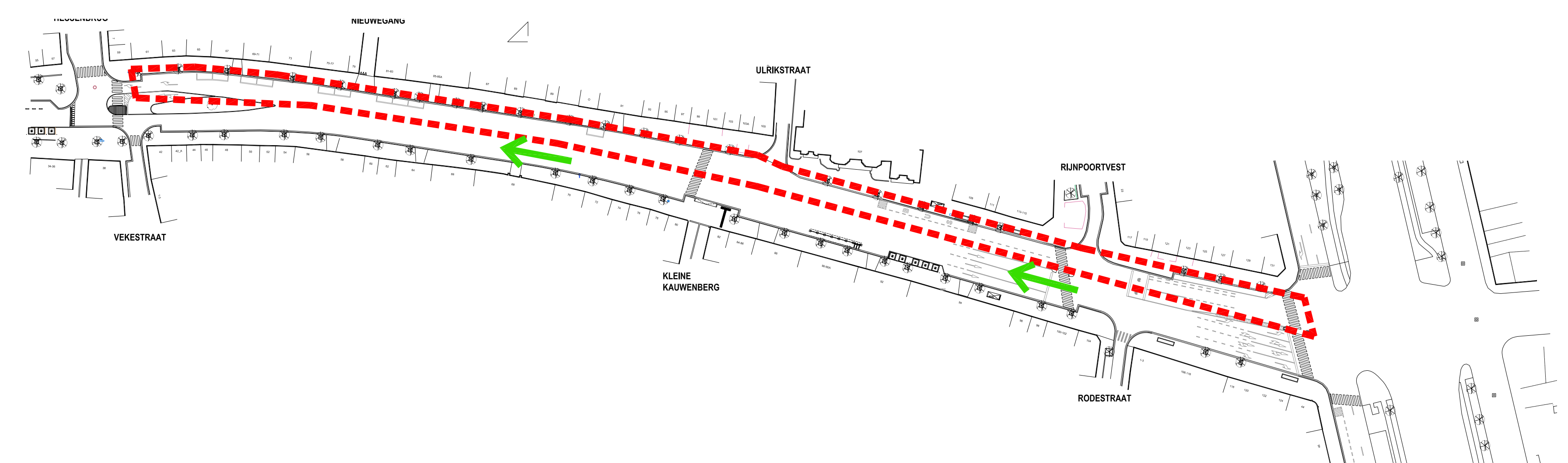
FASE 2 (08/05 > 19/05)

- wegeniswerken zuidzijde
- enkelrichtingsverkeer

FASE 3 (22/05 > 26/05)

- wegeniswerken noordzijde
- enkelrichtingsverkeer

FASE 4 (29/5 > 9/6)

- belijningen, signalisatie...
- plantvakken (onder voorbehoud van bouwvergunning)
- verkeer kan opnieuw in beide richtingen rijden
- (start werken Italiëlei)

